

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31728>

Özet

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ), özellikle **?izofreni** hastalar?n?n günlük ya?amlar?nda sergiledikleri sosyal ve i?levsel yetenekleri objektif bir ?ekilde ölçmek amacıyla geli?tirilmis? psikometrik bir araçtır. Ölçek, ?izofreni tan?s? alm?? bireylerin ki?ileraras? ili?kiler, özbak?m becerileri, ba??ms?z ya?am yetene?i ve çal??ma durumlar? gibi kritik alanlardaki i?levsellik düzeylerini de?erlendirmeyi hedefler. 2019 y?l?nda Y?ld?z ve arkada?lar? taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, geçerlilik ve güvenilirlik çal??malar? ile Türk popülasyonunda kullan?ma sunulmuştur. Toplam 19 maddeden olu?an T?DÖ, sosyal i?levsellikteki dü?ü?leri ve iyile?meleri takip etmek için klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda önemli bir katkı sa?lamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i, T?DÖ, **?izofreni**, **sosyal i?levsellik**, psikometri, ölçek geli?tirme, özbak?m, geçerlilik, güvenilirlik.

Yazarlar

Mustafa Y?ld?z, Fikret K?ra?, Ali ?ncedere, Dilek Esen, Merve Burcu Gürcan, Burcu Abut, Kübra ?pçi, Ümit Tural.

Amaç

T?DÖ'nün temel amacı, **?izofreni** hastalar?nda sosyal ve günlük ya?am i?levselli?inin seviyesini sistematik olarak de?erlendirmektir. ?izofreni gibi kronik psikiyatrik bozukluklarda sosyal i?levsellik, hastal???n seyrini ve tedavi ba?ar?s?n? gösteren en kritik göstergelerden biridir. Ölçek, klinisyenlere ve ara?t?rmacılara, hastalar?n sosyal adaptasyonlar?ndaki spesifik güçlü ve zayıf yönlerini belirleme imkanı sunarak, rehabilitasyon programlar?n?n ve tedavi stratejilerinin planlanmas?na yardımcı olmay? amaçlamaktadır.

Yapı

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ), bireyin sosyal çevresiyle etkile?imini, ki?isel bak?m?n? ve ba??ms?zli??? kapsayan geni? bir **sosyal i?levsellik** yap?s?n? ölçmektedir. Ölçek, toplam 19 maddeden olu?makta ve bu maddeler dört ana alt boyuta ayrılmıştır. Bu alt boyutlar, ?izofreni hastalar?n?n günlük ya?amdaki temel zorluk alanlar?n? temsil etmektedir:

Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti (7 madde)

Özbak?m (7 madde)

Ba??ms?z Ya?am (4 madde)

Çal??ma Durumu (1 madde)

Bu çok boyutlu yap?, hastan?n sadece temel ihtiyaçlar?n? kar??lay?p kar??layamad???n? de?il, ayn? zamanda sosyal a?lar?n? sürdürme ve toplumsal aktivitelere kat?lma yetene?ini de kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmeye olanak tan?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?i, ke?fedici **faktör analizi** (KFA) yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. Yap?lan analizler sonucunda ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? destekledi?i saptanm??t?r. Faktör analizinde, toplam varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klayan üç temel faktör belirlenmi?tir:

Birinci faktör (Genellikle Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti ile ili?kili oldu?u varsay?l?r), toplam varyans?n %28.22'sini aç?klam??t?r.

?kinci faktör (Özbak?m ile ili?kili oldu?u varsay?l?r), toplam varyans?n %11.09'unu aç?klam??t?r.

Üçüncü faktör (Ba??ms?z Ya?am ile ili?kili oldu?u varsay?l?r), toplam varyans?n %7.62'sini aç?klam??t?r.

Bu üç faktörün birlikte, ölçe?in ölçtü?ü toplam varyans?n %46.93'ünü aç?klad??? tespit edilmi?tir. Bu oran, T?DÖ'nün **sosyal i?levsellik** yap?s?n? tatmin edici düzeyde temsil etti?ini göstermektedir.

Güvenirlik

T?DÖ'nün güvenilirlik çal??malar?, ölçe?in iç tutarlıl???n? de?erlendirmeye odaklanm??t?r. On dokuz maddelik ölçe?in tamam? için hesaplanan iç tutarlılık **Cronbach alfa** katsay?s? 0.842 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?unu göstermektedir.

Alt boyutlar baz?nda iç tutarlılık katsayılar? ise ?u ?ekildedir:

Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti alt boyutu için **Cronbach alfa** katsay?s?: 0.774

Özbak?m alt boyutu için **Cronbach alfa** katsay?s?: 0.758

Ba??ms?z Ya?am alt boyutu için **Cronbach alfa** katsay?s?: 0.700

Tüm alt boyutlar?n Cronbach alfa de?erlerinin kabul edilebilir düzeyin üzerinde olmas? (genellikle 0.70 ve üzeri), alt boyutlar?n da kendi içlerinde tutarlı ve güvenilir ölçümler sa?lad???n? teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirme çal??mas? kapsam?nda gerçekleştirilen **faktör analizi**, ölçe?in yap?s?sal temelini ortaya koymu?tur. Analizler, maddelerin üç temel faktör etraf?nda topland???n? göstermi?tir. Bu üç faktörün toplam varyans?n %46.93'ünü aç?klamas?, ölçe?in teorik yap?y? temsil etme gücünü

destekler niteliktedir.

Ölçek, yapısal olarak dört alt boyuta ayrılmış olmasına rağmen (Kişilerarası İlişkiler ve Emlenti, Özbakım, Bağımsız Yaşam ve Çalma Durumu), faktör yüklerinin dağılımı ve varyans açıklama oranları, sosyal istevsellik in bu üç ana bileşen etrafında yoğunlaşmış olarak iaret etmektedir. Özellikle Çalma Durumu alt boyutunun tek bir maddeden oluşması, faktör analizinde ayrı bir faktör olarak belirginleşmeyip diğer faktörlerle birleşmesi olabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, ölçeğin klinik uygulamada istevsellik i detaylıca ele alınması ancak istatistiksel yapılarının daha kompakt bir biçimde özetlenebileceğini göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün bir ölçek geliştirme çalışmasıdır)

Format: Yazılı form, 19 madde ve 4 alt boyut

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Yaş Grubu: Yetişkinler

Popülasyon Detayları: Şizofreni tanısı almış bireyler.

Test Metodolojisi: 3'lü **Likert Ölçeği** formatında derecelendirme. Yanıt seçenekleri genellikle "hiç", "bazen" ve "çoğu zaman/her zaman" gibi derecelendirmelerden oluşur, bu da hastanın istevsellik düzeyinin şiddetini belirlemeye yardımcı olur.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, **faktör analizi**, **Cronbach alfa**, **Likert ölçeği**, sosyal adaptasyon, Kişilerarası İlişkiler, Özbakım, Bağımsız Yaşam.

Şizofreni, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019 (Yayın yılı)

Şizofreni ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalışmalarda kullanımı genellikle yazarın iznine tabidir.

PDF Kaynağı: Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [sizofreni-hastalari-icin-toplumsal-istevselligi-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

ResearchGate Ba?lant?s?: Ölçe?in geli?tirme çal??mas?na ait makaleye ResearchGate üzerinden eri?im sa?lanabilir: [researchgate.net](https://www.researchgate.net)

Kaynaklar

Y?ld?z, M., Kiras, F., ?ncedere, A., Esen, D., Gürcan, M. B., Abut, B., ?pçi, K., ve Tural, Ü. (2019). ?izofreni Hastalar? için Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?inin geli?tirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 29-38. doi: 10.5455/apd.2374

Sorumlu Yazar ?leti?im: myildiz60@yahoo.com

Toplumsal ??levselli?i De?erlendirme Ölçe?i (T?DÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

19 madde ve 4 alt boyut

Ki?ileraras? ?li?kiler ve E?lenti (7 m)

Özbak?m (7 m)

Ba??ms?z Ya?am (4 m)

Çal??ma Durumu (1 m)